

Климаттың қолайсыз құбылыстары

Оқу мақсаттары

- Қуаңшылық, мұз, тұман, аяз, ыстық желдер, тропикалық циклондар, торнадо, жылыжай әсері, озон тесіктері, қышқыл жауын ұғымдары
- Ылғалдану коэффициенті ұғымы және оны анықтау формуласы
- Климаттың ауыл шаруашылығына, өндіріс пен көлік саласына әсері;
- Егіншілік үшін қолайлы және қолайсыз климаттық жағдайлар;
- Агроклиматтық картаны қолданып, халықтың экономикалық әрекеттерін талдау;

Қуаңшылық - ауа температурасының күрт көтерілуі мен ылғалдың шұғыл азаюы әсерінен туатын күрделі метеорологиялық құбылыс

Мұз – судың қатты күйі

Тұман - атмосфераның жерге таяу қабатына ұсақ су тамшыларының немесе мұз кристалдарының жиналуы

Аяз – температураның күрт төмендеуінен пайда болатын құбылыс

Ыстық желдер - жаз айларында ауаның жылыну себебінен соғады

Тропикалық циклон- мұхиттардың тропиктік ендіктерінде, көбіне 5 – 20 солтүстік ендік және оңтүстік ендік аралығында түзілетін атмосфералық жойқын құйын

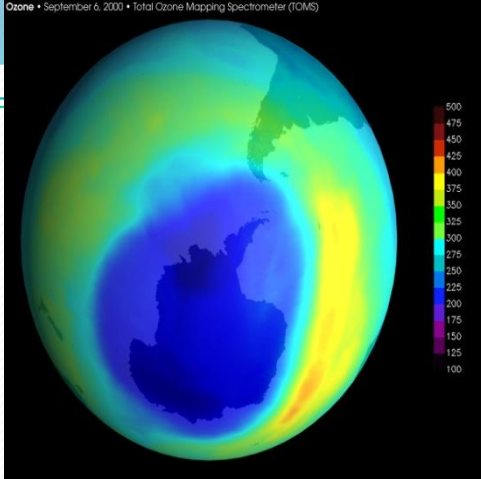
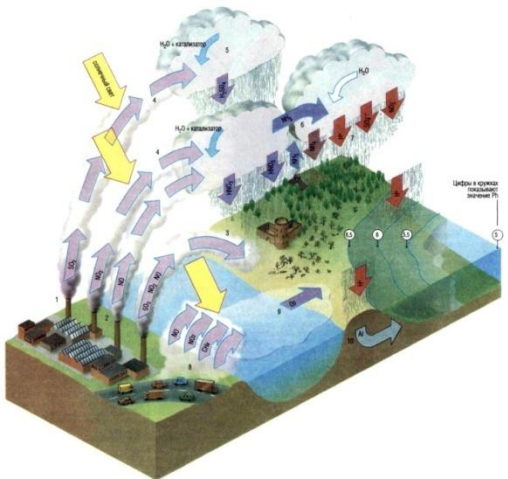
Торнадо - диаметрі 75 м, ала жел жылдамдығы 64-177 км/сағ болатындай, жер беті мен бұлттар тобы арасын қосатын құйын

Жылыжай әсері - жылу сүйетін жидектер мен көкөністерді, гүлдерді және

басқа да өсімдіктерді жыл бойы өсіруге мүмкіндік беретін, қорғалған, жылытылатын, кендігі әр алуан құрылыс

Озон тесіктері - ғаламшардың озон қабатындағы озон (көк түсті, өткір иісті газ) құрамының едоуір төмендеуінен I (50 %-ға дейін және одан да жоғары) 20-25 км биіктікте пайда болған кеңістік.

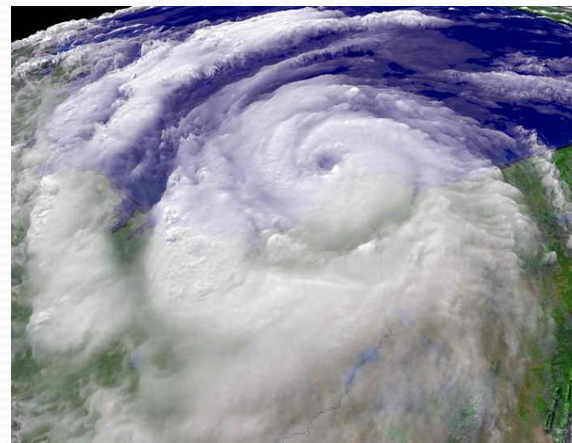
Қышқыл жауын – Зауыттың түтінінің құрамында SO₂, NO₂, HCl аспанға барып су тамшыларымен араласып жерге жаңбыр болып жаууы

● 1 сурет ?

2 сурет ?

3 сурет ?

● 1 сурет ?

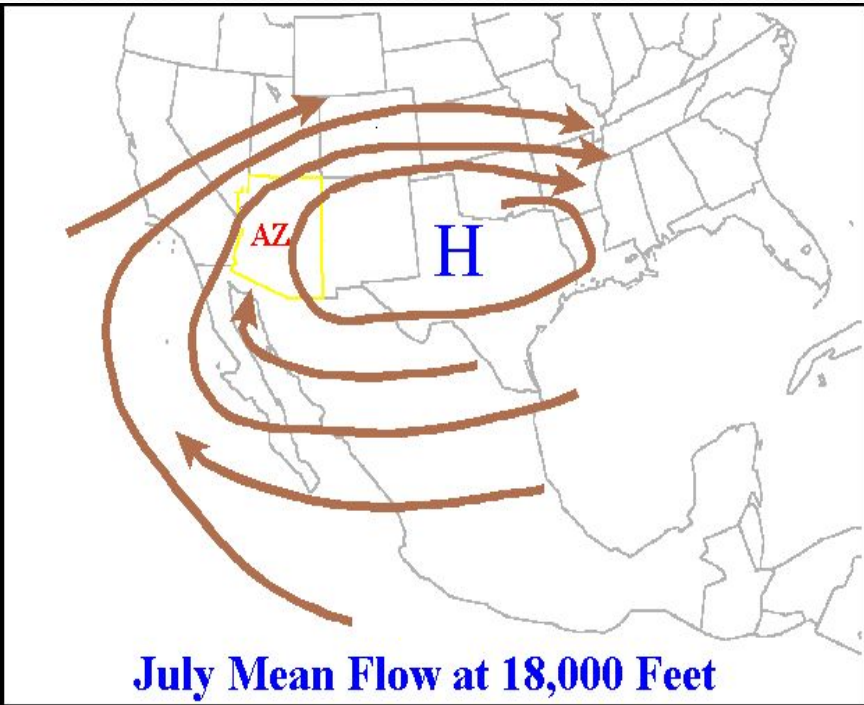
2 сурет ?

3 сурет ?

Берілген тұжырымның қайсысы дұрыс

- 1) Антициклон найзағайды нөсер жаңбырды желді әкеледі
- 2) Антициклондар ірі дауылдарды тудырады
- 3) Тропиктік циклондар болады
- 4) Антициклон қуаңшылықтың болуы, шамадан тыс ұзақ суықтардың болуына әсер тигізеді.
- 5) Циклондар найзағайдың ойнауы, қатты желді дауылдарды тудырады.
- 6) Антициклон және циклонның айналуы жердің өзінің өсінен айналуына бағынбайды.

Берілген суреттердің қайсы циклон қайсысы антициклон

Сурет 1

Сурет 2

Ылғалдану коэффициенті

Жылдық жауын-шашын мөлшерінің
буланушылыққа қатынасын ылғалдану
коэффициенті деп атайды

$$K_y = \frac{R}{E}$$

K- ылғалдану коэффициенті

R- жауын шашынның жылдық мөлшері

E- буланушылықтың мөлшері

● *Тапсырма:*

Якутск қаласында жылдық жауын-шашын мөлшері 238 мм, ал буланушылық 230. Ылғалдану коэффициентін табыңдар?

Владивосток қаласында жылдық жауын-шашын мөлшері 826 мм, ал буланушылық 270. Ылғалдану коэффициентін табыңдар?

.

Групповая работа

Вам даны рисунки, на которых изображены явления в атмосфере. Выберите из них те, которые влияют на сельское хозяйство, производство и транспорт, и обсудите их влияние.

Обсудите следующие вопросы:

1. Циклон или антициклон? Выберите один из них, и объясните, почему.
2. Выберите из рисунков явление, которое влияет на сельское хозяйство, производство и транспорт, и обсудите его влияние.
3. Выберите из рисунков явление, которое влияет на сельское хозяйство, производство и транспорт, и обсудите его влияние.
4. Выберите из рисунков явление, которое влияет на сельское хозяйство, производство и транспорт, и обсудите его влияние.
5. Выберите из рисунков явление, которое влияет на сельское хозяйство, производство и транспорт, и обсудите его влияние.

Суреттен не көріп тұрсындар?

Егіншілік үшін қолайлы және қолайсыз климаттық жағдайлар

Дәнді дақылдың түрі	Климаттық көрсеткіштер	Жарамды	Жарамсыз
Бидай	Температуралар t°	+10-24 C°	+1+8 C°
	Жауын шашын мөлшері ММ	400-1100 мм	100-200мм
	Климаттық белдеу	Қоңыржай	Экватор

Техникалық дақылдың түрі	Климаттық көрсеткіштер	Жарамды	Жарамсыз
Мақта	Температуралар t°	+15+30 C°	+1+8 C°
	Жауын шашын мөлшері ММ	600-1200 мм	1300-2000 мм
	Климаттық белдеу	Қоңыржай Субтропиктік	Экватор

Агроклиматтық картаны қолдана отырып дәптерге қандай халықтар қандай егіншілік түрімен айналысады талдау жасау

